

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка

Факультет педагогіки, психології та мистецтв
Кафедра психології та соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. завідувача кафедри

Галушко Л.Я.

«19» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ОК 8. Аспірантська практика

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий) рівень

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр, назва галузі)

Спеціальність: 053 Психологія

(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма Психологія

(назва)

Форма навчання денна, заочна

(денна, заочна,)

2024. – 2025 навчальний рік

Робоча програма освітнього компонента «**Аспірантська практика**» розроблена на основі освітньо-професійної програми Психологія навчального плану підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія.

Розробник: доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри практичної психології

Гейко Є.В.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри психології та соціальної роботи,

Протокол № 1 від «19» серпня 2024 року

В.о. завідувача кафедри

Галушко Л. Я.

Робоча програма освітнього компонента «Аспірантська практика» для студентів спеціальності 053 Психологія за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти. ЦДУ імені В. Винниченка, 2024. 12 с.

©Гейко Є.В., 2024 рік
©ЦДУ імені В. Винниченка,
2024 рік

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика освітнього компоненту	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,5	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки (шифр і назва)	обов'язковий	
Загальна кількість годин – 135	Спеціальність: <u>053Психологія</u> (шифр і назва)	Рік підготовки	
		3-й	3-й
		Семестр	
		5-й	5-й
Тижневих годин - 45	Освітня програма: <u>Психологія</u>	Лекції / практичні	Лекції / практичні
		-	-
	Рівень вищої освіти: <u>Третій (освітньо-науковий)</u>	Лабораторні	
		-	-
	Самостійна робота		
	135 год.	135 год.	
	Індивідуальні завдання:		
	-		
	Вид контролю:		
	Диференційований залік		

Робоча програма практики аспірантів складена відповідно до «Положення про практику здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка» (схвалено вченою радою університету, протокол № 6 від 28.11.2022 р.) та освітньо-наукової програми «Психологія».

Аспірантська практика на третьому освітньо-науковому рівні є структурним компонентом фахової професійної підготовки здобувачів до науково-педагогічної діяльності та невід'ємним складником комплексної підготовки докторів філософії.

Організатором педагогічної практики аспірантів та базою для проходження педагогічної практики є кафедра, за якою закріплений аспірант.

Аспірантська практика в університеті проводиться відповідно до змісту освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії згідно з графіком освітнього процесу і навчального плану.

1.2. Мета та завдання освітнього компонента

Метою ОК «Аспірантська практика» є поглиблення та закріплення теоретичних знань та практичних навичок аспірантів з питань організації і форм здійснення освітнього процесу в сучасних умовах, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, формування вмінь і навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел, застосування активних методик викладання професійно-орієнтованих дисциплін відповідного фахового напрямку та дисциплін фундаментального циклу для спеціальностей фахового напрямку «Психологія».

Мета має комплексний характер і передбачає забезпечення фахової діяльності у таких *напрямах роботи*:

1) навчально-методичний – підготовка доктора філософії як викладача навчальних дисциплін зі спеціальності 053 Психологія;

2) науково-дослідницький – підготовка доктора філософії як науковця, дослідника у галузі 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія;

3) психолого-педагогічний – підготовка доктора філософії до забезпечення загально-психологічної діяльності у закладі вищої освіти.

Завдання курсу:

- практичне застосування знань з методики викладання психології у закладі вищої освіти;
- закріплення та поглиблення теоретичних знань аспірантів у процесі підготовки і проведення занять у закладі вищої освіти;
- формування професійних вмінь та навичок викладача психології;
- збирання емпіричних даних для наукового дослідження з психологічної тематики;
- включення аспірантів у навчально-виховну, методичну і наукову діяльність кафедри, виконання індивідуальних завдань у зазначених напрямках;
- відвідування навчальних занять, що проводяться науково-педагогічними працівниками, які забезпечують професійну підготовку здобувачів спеціальності Психологія;
- розробка планів лекційних, практичних занять;
- проведення лекційних, практичних занять; здійснення їх самоаналізу;
- обмін початковим професійним досвідом з іншими аспірантами-практикантами в процесі відвідування й обговорення навчальних занять, що проводяться;
- розвиток у аспірантів навичок ведення психологічної просвітницької роботи зі студентами з метою формування у них професійно важливих якостей;
- проведення корекційної, консультативної роботи;

- розробка актуальної науково-дослідницької тематики кафедри і оформлення її результатів у вигляді наукового повідомлення, доповіді, статті.

У результаті проходження асистентської практики у студента мають бути сформовані такі **компетентності**:

Інтегральна компетентність	Фахові компетентності
ІК. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати значущі комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері психології, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення	СК4. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті. СК 5. Здатність оцінювати рівень власної фахової компетентності, саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, підвищувати професійну кваліфікацію, бути професійно мобільним.
Загальні компетентності	
ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК4. Здатність розв'язувати комплексні проблеми психології на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності	СК6. Здатність застосовувати нові технології та інструменти, сучасні цифрові технології, бази даних та інші ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та викладацькій діяльності.

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

ПРН2. Розуміти загальні принципи та методи психології, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері психології та у викладацькій практиці.

ПРН3. Виокремлювати, систематизувати, розв'язувати, критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми, формулювати і перевіряти гіпотези, визначати чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.

ПРН4. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з психології та дотичних міждисциплінарних напрямів із дотриманням норм професійної і академічної етики.

ПРН8. Визначати свої професійні можливості та завдання підвищення професійної кваліфікації й професійної мобільності.

ПРН10. Організувати і здійснювати освітній процес у сфері психології, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Організаційна діяльність. Складання індивідуального плану проходження практики. Організаційна робота щодо ознайомлення із адміністрацією бази практики, узгодження плану роботи, ознайомлення із матеріалами діяльності підрозділу, за яким закріплений здобувач і психолога закладу. Участь у настановчій та звітній конференціях.

2. Навчально-професійна та аналітична робота. Ознайомлення із планом роботи закладу та планом роботи факультету, фахової кафедри, психологічної служби. Вивчення навчального плану підготовки здобувачів спеціальності 053 Психологія. Відвідування й аналіз навчальних занять у закріпленій академічній групі та лекцій і практичних занять провідних викладачів профільної кафедри. Підготовка та проведення 2 лекційних і 2 практичних занять з психологічних дисциплін.

Робота над актуальними психолого-педагогічними проблемами, що розв'язує психологічна служба закладу (вивчення інструментарію, планів роботи, звітних документів, журналів виконання окремих видів роботи тощо).

3. Психодіагностична діяльність. Проведення діагностичної роботи, що окреслюється досліджуваними здобувачем психологічними явищами. Обробка результатів сучасними методами математичної статистики. Проведення аналітичної роботи щодо результатів діагностування. Аналітичний огляд та характеристика наявних труднощів у діагностичній роботі.

4. Корекційно-розвивальна діяльність. Складання різних програми, спрямованої на зміни у респондентів відносно проблеми дослідження. Проведення корекційно-розвивальних заходів за розробленою програмою; встановлення міри її коректності та ефективності. Аналіз результатів корекційно-розвивальної діяльності.

5. Консультативна та просвітницька діяльність. Проведення фахових консультацій за зверненням (не менше 3 консультацій) з реєстрацією у щоденнику консультацій. Підготовка матеріалів з теми дослідження для проведення просвітницького заходу щодо підвищення психологічної культури. Проведення просвітницького заходу за розробленими матеріалами: а) з психологічною службою закладу; б) з респондентами та їхнім найближчим оточенням; в) з колегами-практикантами у контексті обміну досвідом; г) використання матеріалів у виступах на наукових заходах (конференціях, семінарах, круглих столах, симпозіумах та ін.).

6. Дослідницька діяльність. Проведення емпіричного дослідження відповідно до запитів бази практики. База практики може бути використана для проведення емпіричної частини дисертаційного дослідження.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	ла б.	ін д.	СР		л	п	ла б.	ін д.	СР
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Організаційна діяльність	10					10	10					10
2. Навчально-професійна та аналітична робота	25					25	25					25
3. Психодіагностична діяльність	25					25	25					25
4. Корекційно-розвивальна діяльність	25					25	25					25
5. Консультативна та просвітницька діяльність	25					25	25					25
6. Дослідницька діяльність	25					25	25					25
Усього годин	135					135	135					135

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Завдання для самостійної роботи денна форма навчання / заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
1	Організаційна діяльність. Складання індивідуального плану проходження практики. Організаційна робота щодо ознайомлення із адміністрацією бази практики, узгодження плану роботи, ознайомлення із матеріалами діяльності практичного психолога. Участь у настановчій та звітній конференціях.	10	10
2	Навчально-професійна та аналітична робота. Ознайомлення із планом роботи закладу та планом роботи факультету, фахової кафедри, психологічної служби. Вивчення навчального плану зі спеціальності. Відвідування й аналіз навчальних занять у закріпленій академічній групі та	25	25

	лекцій і практичних занять провідних викладачів профільної кафедри. Підготовка та проведення 2 лекційних і 2 практичних занять з психологічних дисциплін. Робота над актуальними психолого-педагогічними проблемами, що розв'язує психологічна служба закладу (вивчення інструментарію, планів роботи, звітних документів, журналів виконання окремих видів роботи тощо).		
3	Психодіагностична діяльність. Проведення діагностичної роботи, що окреслюється психологічними явищами, що досліджуються. Обробка результатів сучасними методами математично-статистичної обробки даних. Проведення аналітичної діяльності щодо результатів діагностування. Аналітичний огляд та характеристика прогалин, наявних труднощів у діагностичній роботі.	25	25
4	Корекційно-розвивальна діяльність. Складання різних видів програм, спрямованих на зміни у респондента щодо проблеми дослідження. Проведення корекційно-розвивальних заходів за розробленою програмою; встановлення міри її коректності та ефективності. Аналіз результатів корекційно-розвивальної діяльності.	25	25
5	Консультативна та просвітницька діяльність. Проведення фахових консультацій за зверненням (не менше 3 консультацій) з реєстрацією у щоденнику консультацій. Підготовка матеріалів з теми дослідження для проведення просвітницького заходу щодо підвищення психологічної культури. Підготовка та проведення просвітницького заходу за розробленими матеріалами: а) з психологічною службою закладу, де проходила практика; б) з респондентами та їхнім найближчим оточенням; в) з колегами-практикантами у контексті обміну досвідом; г) використання матеріалів у виступах на наукових форумах (очних та заочних конференціях, семінарах, круглих столах, симпозіумах та ін.).	25	25
6	Дослідницька діяльність. Проведення емпіричного дослідження відповідно до запитів бази практики. База практики може бути використана для проведення емпіричної частини дисертаційного дослідження.	25	25
	Всього	135	135

4.2. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп'ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, опрацювання дискусійних питань, проєктний метод тощо).

За джерелами знань використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проєктно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування);
- практичні методи (вправи; практичні завдання).

2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;

4.3. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти.

Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Підсумковий контроль. Оцінка результатів аспірантської практики виставляється диференційовано за шкалою ECTS та національною шкалою.

Критерії оцінювання:

- «відмінно» - відповідність звітної документації програмним вимогам. Психолого-педагогічна грамотність матеріалів.
- «добре» - мають місце деякі недоліки при оформленні звітної документації, хоча всі параметри звіту в наявності.
- «задовільно»- поверхове висвітлення особливостей проходження практики, неглибокий аналіз отриманих матеріалів.
- «незадовільно» - фрагментарне виконання поданих матеріалів.

Форма контролю: диференційований залік.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку, яка знижується на 10%. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

У разі, якщо здобувач подав декларацію про визнання результатів неформального та /або інформального навчання стосовно певного освітнього компонента ОП, оцінювання відбувається відповідно до «Порядку визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в Центральнотериторіальному державному університеті імені Володимира Винниченка».

4.4. Схема нарахування балів, які отримують здобувачі

Оцінювання за видами діяльності						Залік (презентація результатів)	Загальна кількість балів
Організаційна діяльність	Навчально-професійна та аналітична	Психодіагностична діяльність	Корекційно-розвивальна	Консультативна та просвітницька діяльність	Дослідницька діяльність	40	100
5	10	10	10	10	15		

T1, T2 ... T6 – теми розділів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Основна література:

1. Академічне письмо: навч. посіб. / уклад. Ревуцька С.К., Зінченко В.М. Кривий Ріг, 2019. 130 с.
2. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи : навч.-метод. посіб. К.: Кондор, 2012. 272 с.
3. Вимоги до оформлення дисертації (редакція від 12 липня 2019 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text> 2. Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII «Про вищу освіту». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
4. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи. Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання – 2-ге вид. К.: Центр учбової літератури, 2011. 384 с.
5. Войнола Р.Х. Методика викладання дисциплін соціально-педагогічного циклу. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 140 с.
6. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. 2-ге вид. К.: Знання, 2011. 486 с.
7. Максименко С. Д. Експериментальна психологія: навч. пос. / С. Д. Максименко, Е. Л. Носенко. К.: МАУП, 2002. 128 с.
8. Навчально-методичний посібник з асистентської педагогічної практики. Укл.: Жилінська О. І., Вижва С. А., Марушкевич А. А., Спіцин Є. С., Кошечко Н. В. Київ, 2020. 148 с.
9. Начаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб./ В.М. Начаєв. К.: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
10. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів. К.: ТОВ “Філ-студія”, 2006. 320с.
11. Професійно-педагогічна компетентність науково-педагогічного працівника / А. А. Марушкевич, Н. М. Кузьменко, О. В. Плахотнік, Є. С. Спіцин, М. В. Жиленко: Навчальний посібник. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2018. 202 с
12. Професійний стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти». (Затверджено Наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України 23.03.2021р. № 610) URL: [:www.mon.gov.ua](http://www.mon.gov.ua)].
13. Стандарт вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія третього (освітньонаукового) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 20.07.2022 р. № 646: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/62f0ba132/62f0ba1326c4d089885953.pdf>

14. Товкамець Г.В. Університетська освіта. навчально-методичний посібник. К.: Кондор, 2011. 182 с.

15. Шмехтун П.П. Методика викладання соціально-гуманітарних дисциплін: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2011. 224 с.

Додаткова література:

1. Буркова Л. В. Класифікація інновацій в освіті. Теорія та методика управління освітою, 2010. № 4 ІЖБ: <http://tme.uomo.edn.Ua/docs/4/Burkova.pdf>

2. Слепкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. К.: Вища школа, 2005. 239 с.

3. Тадіян С. В. Положення та програма виробничої практики (стажування): методичні рекомендації для студентів зі спеціальності 053 «Психологія». Х., 2017. 51 с.

4. Траверсе Т. М. Психологія викладацької роботи: підручник. Київ : Знання України, 2007. 326 с.

5. Ягоднікова В.В. Інтерактивні форми і методи навчання у і методи навчання у вищій школі : навч. посібник. Київ: Персонал, 2011. 70 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua> (Сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського)

2. <http://ua.bookfi.org/g> (Бібліотека електронних книг з проблем психології)

3. <http://www.psyh.kiev.ua> (Електронний вісник психології і педагогіки Інституту психології та соціальної педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка)

4. <https://osnova.com.ua/trening-iz-formuvannya-komunikativnih-umin-i-navichok-zanyattya-iz-vpravami-ta-tehnikami/>

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноросійському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022; №7 від 05.02.2024).